

Zapiski

Matija Malešič in naša uvodna povest.

Ko sem prevzel uredništvo Doma in sveta v novembru leta 1938. po smrti dr. J. Debevca, sem se obrnil za sodelovanje tudi na tedaj meni osebno še neznanega pisatelja Matija Malešiča, tedaj glavarja v Logatcu. Odgovoril mi je 29. novembra 1938 z besedami: »Volitve mi včasih nití dihati ne dajo, zato odgovarjam v naglici in šele zadnji dan. V to neprijetno in včasih kar surovo delo je prišlo Vaše povabilo ko klic škrjančka v pusto jesensko meglo. Zato bi bilo grdo, če bi ne obljubil, kakor ste želeli; do božiča dobite krajšo črtico, tam na spomlad enkrat pa novelo, ki je ne boste veseli le Vi, ampak vsi dom in svetovci. Za naprej se bo pa videlo.« Točno čez en mesec (29. XII.) je poslal črtico »Zelena jasa v gozdu«, ki je izšla v prvi številki novega DSA za l. 1939. »Priznam, ni tako, kakor sem si zamislil in kakor bi hotel da je, ali nihče ne more verjeti, kako težko in z muko mi gredo besede na papir in misli iz srca, odkar sem moral pustiti cigarete in vino. In še to: kako težko je najti pot nazaj, oziroma začeti

tam, kjer je bolezen vse presekala. Vendar sedaj ne obupujem več, ker brez tega živeti ne morem, pojde nekako, mora iti!« Konec pa se je glasil: »Nisem bil že dolgo v Ljubljani in sploh ne vem, ali ste se pomirili, ali traja bojno razpoloženje naprej. Meni je vseeno in me eventualna zamera ne bo bolela. Dom in svet mora živeti in cveteti!« Pozneje, že v l. 1940, mi je poslal še iz Logatca novelo »Skleda leče«, ki je bila objavljena v DS kmalu nato. Ker pa mu nisem takoj odgovoril, me je spomnil s karto (brez datuma!), če morda nisem zadovoljen z njo. »Tudi če sem ga polomil, poskusim in Vam pošljem obljubljeno povest.« In ta povest naj bi bila »Škrlatno nebo na vzhodu in zahodu«, ki jo je zasnoval tako že v Logatcu, ogrel pa se je zanjo in jo sklenil končati tedaj, ko je konzorcij Doma in sveta razpisal nagrado za najboljše doneske, v zadnjih (10. št.) številkah l. 1939. Rok je bil določen do 15. aprila 1940. Med tem časom pa se je Malešič preselil v Škofjo Loko kot okrajni glavar.

8. febr. 1940 mi piše, ko sva se že osebno seznanila o božiču 1939, iz Loke: »Trideset let je že tega,